

Statenmededeling

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma Energie 2016-2019

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Het uitvoeringsprogramma energie 2016-2019.

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

Aanleiding

Wij streven naar een schonere en duurzamere provincie Noord-Brabant. Zoals ons bestuursakkoord al zegt: dat kan alleen als we ook stevig inzetten op de transitie naar duurzaam energiegebruik. En dat is een maatschappelijke opgave van formaat. Met dit uitvoeringsprogramma zéttten wij fors in op duurzame energie. Gesprekken met vele Brabanders en partners, maar ook analyses van het energiegebruik en opwekking leverden op dat we samen met partners kunnen versnellen binnen vijf geformuleerde thema's. Hiermee leveren we tevens een bijdrage aan het Brabants Energie Akkoord.

Bevoegdheid

Dit uitvoeringsprogramma is een uitwerking van de *Energieagenda 2010-2020*. Die agenda is door uw Staten vastgesteld. U wordt via een begrotingswijziging gevraagd de middelen voor dit uitvoeringsprogramma beschikbaar te stellen.

Kernboodschap

- 1. Wij zetten in op 14% duurzame energie in 2020 en 100% duurzame energie in 2050.*

Stelt u zich voor. Het is 2050 en Brabant heeft een samenleving bereikt waarin alleen gebruik wordt gemaakt van duurzame energie; zonne- en windenergie, aardwarmte en biobrandstof. Afval bestaat niet meer, want gebruikte goederen vormen de basis voor nieuwe producten. Woningen, kantoren en fabrieken kunnen hun eigen (duurzame) energie opwekken. En gebouwen zijn zo goed geïsoleerd dat we ze kunnen verwarmen met een theelichtje. U rijdt in een 100% schoon voertuig en in de stad maakt u gebruik van gerobotiseerd vervoer. Een mooie toekomstdroom. Maar om hier te komen, hebben we nog

een lange weg te gaan. Van ons huidige energieverbruik is, volgens de definitie van het Energieonderzoek Centrum Nederland, 7,2% duurzaam. Willen we ons ideaal van een energieneutrale samenleving in 2050 bereiken, dan moeten we een duurzaam energieverbruik van minstens 14% in 2020 realiseren. Op dit moment wekken we 7,2% van onze energie duurzaam op. We willen tot 14% komen door meer energie duurzaam op te wekken én door meer energie te besparen. ECN toont met een onderzoek aan dat hier veel voor moet gebeuren, maar dat het een realistisch streven is. Hiermee bieden we onze provinciale bijdrage aan de landelijke doelstelling die eveneens 14% is. ECN berekende echter dat we in Brabant niet tot 14% komen door alleen de landelijke maatregelen te implementeren. Brabant zet een stap extra en laat zien dat wij de 14% realiseren.

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

In de 'longread' hebben we onze toekomstdroom beschreven, zoals deze ook met uw Staten is besproken tijdens de themabijeenkomst op 4 december 2015. (Zie: <https://www.brabant.nl/subsites/longread-energie.aspx>)

We kunnen dit alleen bereiken als de energietransitie sneller gaat dan de afgelopen jaren. Die versnelling bereiken we door de provinciale invloed op het mobiliseren van de Brabantse innovatiekracht en Brabanders te helpen met de ontwikkelcapaciteit voor projecten die zij willen realiseren. Ook gaan wij als provincie meer ruimte geven in de bestaande kaders om duurzame projecten mogelijk te maken en te realiseren.

Met deze lijnen als uitgangspunten opereert de provincie door het:

- 1) Versnellen van de uitrol naar 14% duurzame energie.
- 2) Organiseren van disruptie naar 100% duurzame energie.
- 3) Organiseren van draagvlak in de samenleving.
- 4) Stimuleren van nieuwe samenwerkingsvormen.
- 5) Gebruikmaken van de bestaande mogelijkheden
- 6) Inzetten op integrale samenwerking.

2. Wij versnellen de energietransitie en organiseren disruptie rond vijf inhoudelijke thema's.

De provincie gaat binnen vijf thema's versnellen en disruptieve ontwikkelingen stimuleren. We versnellen om tot 14% in 2020 te komen, tegelijkertijd werken we aan de oplossingen van morgen om ook de overige 86% tot 2050 te realiseren. Disruptieve doorbraken die op de lange termijn renderen worden op alle thema's georganiseerd. De thema's sluiten aan bij de thema's die in het Brabants Energie Akkoord zijn gedefinieerd én passen bij de manier waarop Brabant woont, zich vervoert, werkt en teelt. Daarbij zien we veel kansen in crossovers tussen thema's: mobiliteit die aansluit bij de energievoorziening in

het huis of de (agraris) ondernemer die energie levert aan zijn burens in een woonwijk. De thema's zijn:

- Energie in de gebouwde omgeving
- Smart and Green mobility
- Energieneutrale industrie
- Energyfarming
- Energieke landschappen

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

We hebben de uitvoeringsagenda bewust ingedeeld, niet langs de verschillende energietechnieken, maar op thema's waar we vanuit het systeemdenken invloed op kunnen uitoefenen. Binnen de thema's werken we aan energiebesparing, duurzame opwekking én energieopslag.

Als provincie zijn we voor het bereiken van deze doelen in grote mate afhankelijk van de partijen om ons heen; we beseffen dat wij de procentpunten niet bij elkaar verzamelen. Toch zetten we deze doelen, om er vervolgens samen met deze partijen naartoe te werken. We nemen daar als provincie het voortouw in. Onze invloed is vaak indirect, maar wel van wezenlijk belang voor het bereiken van de doelen. Denk bijvoorbeeld het participeren in de deal Nul Op de Meter, door deze innovatie te stimuleren wordt grootschalige uitrol mogelijk en ontstaat er naast enorm verduurzamingspotentieel ook een economische kans voor Brabantse ondernemers.

De focus van het uitvoeringsprogramma en de rol van de provincie zit op het tot stand brengen of versnellen van ontwikkelingen. Concreet staat in hoofdstuk vier van het uitvoeringsprogramma wat we per thema gaan doen. Voorbeelden zijn het beschikbaar maken van projectontwikkelcapaciteit, het organiseren van kennisclusters, het ontwikkelen van roadmaps of het inrichten van experimenten. Hiermee krijgt Brabant een provincie die vol overtuiging investeert in de beweging die de energietransitie versnelt.

Sociale innovatie voor energie

Naast onze inzet op vijf thema's, hebben we bijzondere aandacht voor sociale innovatie en veerkracht binnen de energietransitie. Er komt als inwoner veel op je af, en er liggen ook veel kansen. Verandering op het gebied van het gebruik van nieuwe technologie, verandering in de fysieke leefomgeving en verandering in gedrag. Uiteindelijk zijn draagvlak en acceptatie door de samenleving sleutelwoorden voor het slagen van de energietransitie. Dit komt terug in de thema's van de uitvoeringsagenda en in het ondersteunen van de beweging van onderop. Daarnaast zetten we in op een leeragenda. Een agenda die leert hoe we initiatieven van groepen bewoners maximaal kunnen ondersteunen en verbreden.

3. Wij hebben de uitvoeringsagenda gemaakt in samenwerking met maatschappelijke partners.

Maatschappelijk draagvlak voor deze transitie is essentieel. Daarom hebben we bij de totstandkoming van dit uitvoeringsprogramma uitgebreid met onze partners samengewerkt. Bedrijven, (maatschappelijke) organisaties, kennisinstellingen, gemeenten, inwoners en de netbeheerders dachten met ons mee. Dit deden we door verschillende (bilaterale) gesprekken, een energydinner met sleutelfiguren, vijf energycafés en door online te communiceren. Dit allemaal als onderdeel van de Energychain (zie communicatie in deze mededeling). Dit bood veel input voor het uitvoeringsprogramma. Deze reeks samenwerking zetten we voort. Partners blijven betrokken bij de plannen die van en voor Brabant zijn.

4. Wij nodigen uw Staten en de rest van Brabant uit om samen met ons de lege pagina in het uitvoeringsprogramma samen vorm te geven.

Daar waar een zelfrijdende auto eerst nog toekomstmuziek leek, werden Tesla-rijders in oktober 2015 's morgens wakker met een zelfrijdende auto, vanwege een software update. De provincie beseft dat de technologische ontwikkelingen in zo'n hoog tempo gaan dat een uitvoeringsprogramma dynamisch moet zijn. Dat wat vandaag door studenten, onderzoekers, inwoners of bedrijven bedacht wordt, kan morgen een belangrijke bijdrage aan de energiedoelen leveren. Wij laten daarom ruimte voor nieuwe innovaties met disruptieve ontwikkelingen als doel. Een deel van het in het bestuursakkoord gereserveerd geld blijft daarom gereserveerd. Dit zal later, wanneer nieuwe ontwikkelingen duidelijk zijn, aan uw Staten gevraagd worden. Ook aan uw Staten wordt gevraagd mee te denken en doen in de energietransitie. Om die reden is er een leeg hoofdstuk aan het uitvoeringsprogramma toegevoegd. Brabant houdt ruimte voor u en voor iedereen die zijn of haar steentje bijdraagt aan de transitie.

Uw Staten denken actief mee in de versnelling van de energietransitie, ook via een aantal moties, die in uw Staten zijn aangenomen tijdens het begrotingsdebat op 13 november 2015. Deze moties hebben hun plek gevonden in het uitvoeringsprogramma. Het betreft:

[M3: Kennisdeling Brabantse Energie-coöperaties.](#)

Het sociale aspect van de energietransitie komt nadrukkelijk terug in dit programma. Dit gaat van het bieden van ruimte voor initiatieven van onderop voor het ruimtelijk beleid in Brabant tot het ondersteunen van (verenigde)coöperaties.

[M21: Bij het thema Energieke Landschappen krijgt 'de energie uit samenleving'](#)

veel aandacht. Het college geeft meer ruimte voor initiatieven van onderop en maakt daarbij gebruik van haar bevoegdheid binnen de kaders van de verordening ruimte door de meerwaardebenadering toe te passen. Concreet

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

werken we hier aan met het initiatief ZummerePower, een Somerense energiecoöperatie van, voor en door Somerense burgers en bedrijven.

[M37: Investeren in de zon](#)

Samen met de BZW kijkt de provincie, met het thema Energieneutrale Industrie, naar de mogelijkheden om zonnepanelen op bedrijfsdaken te grootschalig uit te rollen. Ook kijkt de provincie naar haar eigen vastgoed en dat van medeoverheden. Dit wordt opgepakt binnen het thema Energie in de Gebouwde Omgeving.

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

Consequenties

- 1. De provincie is voor het bereiken van doelen in hoge mate afhankelijk van partners en de Brabantse samenleving.*

Het bereiken van 14% duurzame energie in 2020 is een grote maatschappelijke opgave. De provincie is slechts een van de schakels die samen voor een hoger percentage duurzame energie zorgen. De provincie heeft bij de totstandkoming van de ideeën uitgebreid gesproken met onze partners en zal bij de uitvoering hetzelfde doen. En neemt daarin de regie. Dit betekent niet dat de provincie eigenaar is, maar dat we ervoor zorgen dat dingen in gang gezet worden. Dit gaat over bijvoorbeeld het stimuleren van innovatie, mede-investeren in geothermie of het bieden van ruimte voor initiatieven uit de samenleving.

Communicatie

De provincie gelooft dat de doelen bereikt kunnen worden als iedereen in Brabant haar verantwoordelijkheid neemt. De communicatiestrategie richt zich dan ook op het maken van massa en het vergroten van bestaande netwerken. Concreet betekent dit: het bestaande netwerk van zo'n 1.000 mensen te vergroten naar zo'n 20.000. Grotendeels professionals en hoog betrokkenen. Mensen die het in zich hebben om veranderingen in gang te zetten en die de motor zijn van de Brabantse energieke samenleving. Om dit te realiseren is het concept Energychain ontwikkeld. De Energychain is een reeks van on- en offline communicatiemomenten. Geïnitieerd door de provincie, maar voor en van de complete energieke Brabantse samenleving. De provincie organiseert hiervoor, samen met bijvoorbeeld partners uit het BEA, communicatiemomenten. Voorbeelden zijn de energiecafés die input leverden voor het uitvoeringsprogramma, de strategische relatie-evenementen en de LinkedIn groep 'Energy Chain Provincie Noord-Brabant'.

Vervolg

Tegelijk met deze statenmededeling leggen wij u een begrotingswijziging voor. Met het vrijmaken van een deel van de middelen door uw Staten kunnen wij overgaan tot de uitvoering van het versnellen van de energietransitie. Later,

tijdens de mid-term-review, zal het resterende deel gevraagd worden. Dan kijken GS samen met uw Staten naar de juiste invulling van de resterende middelen. Het totaal van de in het bestuursakkoord gereserveerde middelen leidt tot het bereiken van de in het uitvoeringsprogramma gestelde doelen.

Bijlagen

- Uitvoeringsprogramma Energie 2016-2019

Datum

23 februari 2016

Documentnummer

GS: 3912393

PS: 3928646

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Rob de Groot, RdeGroot@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afdeling Energie en Innovatie

Opdrachtnemer: Teun Meulepas, Tmeulepas@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afdeling Energie en Innovatie